

ØSTFOLD BONDELAG

ÅRSMELDING & REGNSKAP 2016

INNHold

Hilsen fra fylkesleder Martha Mjølnerød	2
Årsmøtet i Østfold Bondelag 2016	3
Årsmøtet i Norges Bondelag 2016	5
Fylkesstyrets arbeid	8
Høringer som styret i Østfold Bondelag har gitt innspill på i 2016.....	11
Felles kampanjedag 19.april	12
Næringspolitisk arbeid	13
Organisatorisk arbeid	16
Prosjekter og satsninger i Østfold Bondelag	22
Tildeling av priser og utmerkelser	26
Faktatall – medlemmer og lokallag.....	27
Styret, utsendinger og representasjoner.....	28
Oppnevninger av styret i arbeidsåret	29
Fylkeskontoret	31
Regnskap 2016	33

Forside

Griser – foto av Gorm Kallestad, Scanpix.

Låve – foto av Hege Aae, hentet fra Fylkesmannen i Østfolds nettsider.

Bølgende jordbrukslandskap – hentet fra Østfoldguidens nettsider.

Kuer – foto fra slippdag i Aremark i mai.

HILSEN FRA FYLKESLEDER MARTHA MJØLNERØD

Kjære tillitsvalgte og medlemmer i Østfold Bondelag. Nok en gang er det tid for oppsummering av et arbeidsår i fylkeslaget vårt.

Vær og klima er en viktig faktor i vår næring, og våren startet varm og ganske tørr i det meste av Østfold. Det var god varme i våronna og førsteslåtten ble tidlig høstet. Utover i vekstsesongen ble nedbør og temperatur bedre fordelt, og vekstsesongen ble bra for poteter, frukt, bær og grønt, samt gras og korn. Gode innhøstingsforhold bidro til god kvalitet på det som kom i hus, 2016 går over i historien som en vekstsesong med god inntektsutvikling for bøndene i Østfold.

Årets Jordbruksoppgjør skulle gjennomføres med ny Landbruks- og matminister, Jon Georg Dale. Jordbruket fremmet 25. april et krav på 860 millioner kroner. Dette ville gi grunnlag for økte inntektsmuligheter i 2017 på om lag 20.800 kr pr årsverk.

Den 4. mai kom Statens tilbud med ei inntektsramme på 90 millioner kroner. Alle jordbruksforhandlinger er omfattende og krevende, men Jordbruksforhandlingene 2016 går inn i historiebøkene som en av de mest krevende forhandlingene som er gjennomført. Utfallet av forhandlingene var ikke klart før nærmere 2 døgn på overtid, på formiddagen 1. pinsedag. Avtalen ble inngått mellom Staten og Norges Bondelag. Den inngåtte avtalen hadde ei samlet ramme på 350 millioner kroner.

Arbeidsåret for lokallag og medlemmer i Østfold har vært preget av gode aktiviteter og medlemsvekst. Per 31.12.2016 var vi 4.812 medlemmer, en netto økning på 135 medlemmer siste arbeidsår. ØBL har hatt en klar målsetting med vervearbeidet de siste årene, vi skulle nå 4.800 medlemmer. I 2016 ble det rigget til vervestafett i lokallagene med utdeling av ledertrøye, spurttrøye og klatretrøye underveis! 16 av våre 24 lokallag har hatt positiv medlemsutvikling! Dette er veldig godt jobba! En slik medlemsutvikling kommer ikke av seg selv! TUSEN TAKK TIL ALLE SOM HAR BIDRATT UNDER VERVESTAFETTEN VÅR.

Aktiviteten i våre lokallag er selve blodet i organisasjonen. Politikerkontakt i kommunen, «ku slippdager», åpen gård, deltagelse i kampanjedag 19. april, innspill i høringsaker er noe av aktiviteten lokalt.

Innspill til jordbruksforhandlingene er et stort og viktig arbeid både i lokallagene og i fylkeslaget. Takk for at dere lokalt setter av tid til studieringer og engasjerer dere i denne jobben!

Ved Jordbruksforhandlingene i 2014 ble det framsatt et ønske fra samarbeidspartiene Kristelig folkeparti og Venstre på Stortinget om å lage en ny landbruksmelding. Det var knyttet stor spenning til meldingen som kom i desember 2016, skrevet av en Landbruksminister fra Fremskrittspartiet. Arbeidet med denne meldingen kommer i 2017.

Årsmeldingen du har i hånden er en oppsummering og oversikt over det arbeidet som er gjort i vårt fylkeslag. Det gjøres mye godt lagsarbeide, tusen takk for innsatsen!

Vi har en solid og meget dyktig administrasjon som arbeider samvittighetsfullt for vår næring, tusen takk for innsatsen!

Bondelaget har en unik posisjon i samfunnet vårt og som forhandlingspart i Jordbruksforhandlingene. Dette er det viktig å være bevisst, det er ikke en selvfølge å ha denne posisjonen. Takk for innsatsen for Østfold Bondelag og Østfold-bonden i 2016!

ÅRSMØTET I ØSTFOLD BONDELAG 2016

Fylkesårsmøtet ble avholdt på Kommunehuset i Ørje torsdag 17. mars 2016. Da årsmøtet startet var det 53 stemmeberettigede, 28 gjester og 5 ansatte til stede i salen. Fylkesleder Martha Mjølnerød og lokallagsleder Ole Petter Aarnæs ønsket velkommen fra årsmøtets talerstol. Videre i årsmøtets åpningssekvens ble vi ønsket velkommen til Marker av ordfører Kjersti Nythe Nilsen (Ap). Av andre politikere som entret talerstolen, kan nevnes Thor Edquist, ordfører i Halden (Høyre) og Andreas Lervik (Ap), leder av Nærings- og kulturkomiteen i Østfold Fylkeskommune. Fylkesstyret hadde invitert 1. nesteleder i Norges Bondelag, Kristin Ianssen til årsmøtet. I tillegg til leders tale, dannet Ianssens innledning grunnlaget for generaldebatten. Ordfører Annette Lindahl Raakil ledet årsmøtet med stødig hånd. Årsmøtet ble også formelt avsluttet med takksigelser fra leder Martha Mjølnerød. Årsmøtet varte fra kl. 0930 til kl. 1700.

ORDINÆRE SAKER PÅ ÅRSMØTET

Årsmelding, regnskap, budsjett, arbeidsplan, valg av nytt styre – alle viktige saker som blir behandlet hvert år men som sjelden resulterer i lange diskusjoner. Men de er alle viktige styringsverktøy for det kommende arbeidsåret for nytt fylkesstyre, derfor oppleves det som nyttig og viktig at debatten skjer. Nytt styre ble:

Leder: Martha I. Mjølnerød, Spydeberg

Nesteleder: Svend Arild Uvaag, Eidsberg

Styremedlem: Berit Ullestad, Rygge

Styremedlem: Ole Kr. Bergerud, Sarpsborg

Styremedlem: Tor Jacob Solberg, Skiptvet

1. vara: Jon Stumberg, Idd
2. vara: Lars Holene, Askim
3. vara: Ida Marie Ruud Stemmedalen, Eidsberg

Årsmøtedelegatene ble tatt godt imot av denne gjengen.

INNLEDNINGER OG DEBATTER

Leders tale og innledningen fra 1. nestleder i Norges Bondelag, Kristin Ianssen, dannet grunnlaget for en aktiv generaldebatt. 21 av årsmøtets 86 tilstedeværende entret talerstolen og bidro til at vi fikk en god generaldebatt. Dette året var det spesielt mange av gjestene som benyttet anledningen til å entre talerstolen. Men også våre lokale tillitsvalgte benyttet anledningen og snakket om ting som opptar dem i deres hverdag. Sett ut ifra antall tema som ble belyst fra talerstolen under generaldebatten, blir ikke Østfold Bondelag arbeidsledig med det første!

RESOLUSJONER VEDTATT PÅ ÅRSMØTET

Jon Stumberg fremmet forslag om resolusjon fra årsmøtet; *Hvilke bønder trenger vi?* Norge er et langstrakt land, med en variert og spennende natur, geografi og topografi. Vårt fylke har også stor variasjon. Fra ytterst til innerst, fra øverst til nederst. Vi har store gårder og små gårder, gårder ved kysten og gårder i skogen, flate gårder og kuperte gårder. Vi har husdyrbønder, grønnsaksbønder, økobønder, bønder med korn og bønder med potet. Gamle bønder og unge bønder, økobønder, heltidsbønder og deltidsbønder. For å nå målet om størst mulig selvforsyning av mat i Norge, og Stortingets mål om økning i matproduksjonen hvert år, må det være plass til alle disse bøndene. Noen bruk har forutsetninger for å være store, men langt fra alle. Vi må også ha med deltidsbonden, som produserer mye mat selv om produksjonen ikke er et fullt årsverk. Det er summen av alle disse bøndene som gir oss størst mulig matproduksjon. Østfold trenger bonden! Store bønder, små bønder. Heltidsbønder, deltidsbønder. Fremtidsbønder. - Alle må med! Årsmøtet gav sin enstemmige tilslutning til resolusjonsforslaget.

INNKOMNE SAKER – NY VALGNEMNDSINSTRUKS

Årsmøtet behandlet ny instruks for valg nemnda. Som følge av at ny instruks ble vedtatt, ble valg nemnda redusert fra 8 medlemmer til 5 medlemmer. Vedtatt gjeldende fra årsmøtet 2016.

Trenger du juridisk bistand, ta kontakt med oss!
Vi er Østfolds største advokatselskap med kontorer i
Sarpsborg, Fredrikstad, Moss og Halden

Tlf.: 69 16 18 00 eller 69 36 60 00

ADVOKATFIRMAET

Ytterbøl & Co

www.ytterbol.com

ÅRSMØTET I NORGES BONDELAG 2016

Årsmøtet i Norges Bondelag blei avholdt på Lillehammer 8. og 9. juni. Lars Petter Bartnes åpnet Bondetinget med sin tale med å peke på at landbruket har en sentral rolle i hva vi skal leve av etter oljealderen, ikke minst på grunn av det faktum at alle må ha mat. Bartnes brukte mye tid i sin tale på å snakke om det kommende Stortingsvalget og den forventede jordbruksmeldinga. Oppfordringa fra Bartnes til organisasjonen var klar: Valgkampen starter nå! Utfallet av valget i 2017 kan bli enda mer avgjørende for norsk matproduksjon enn valget i 2013. Bondelaget og landbruket må jobbe knallhardt for å gjøre alle partiers landbrukspolitikk best mulig. Bartnes trakk fram tre områder som blir spesielt viktige i arbeidet fram mot Stortingsvalget 2017 og jordbruksmeldinga. Det er klima og miljø, mangfoldet i norsk landbruk og matpolitikk.

Bartnes dro spesielt fram klimadebatten, og sa at vi er ved et viktig skille i landbrukets klimadebatt. Matproduksjonen skal bestå, det er klimaavtrykket som skal reduseres. Det handler ikke lenger om å kutte utslipp gjennom å kutte matproduksjonen. Vi må finne og gjennomføre de mest effektive klimatiltakene på hver enkelt gård.

Landbruks- og matminister Jon Georg Dale besøkte årsmøtet for første gang. Han skrøt av gode og krevende jordbruksforhandlinger med Norges Bondelag. Han mente at han og Bondelaget ser likt på utfordringene, men ulikt på løsningene, og trakk fram at han mente at en bonde som produserte to liter melk skulle få mer enn bonden som produserer en liter. Da Dale snakka om framtida, var han opptatt av friheten til den enkelte bonden. Han mente at alle må få kunne drifte ressursene sine slik de vil. Grunnlaget for Stortinget sitt mål om økt matproduksjon er en faktisk erkjennelse av at noen bønder må produsere mer enn de har gjort til nå. Han la også vekt på at hans endringer ikke kan reverseres.

Da det ble åpnet for spørsmål fra salen, stilte Tor Jacob Solberg følgende spørsmål til statsråden:

«Du ønsker å rekruttere unge til landbruket på samme tid som du vil liberalisere landbruket. Hva slags historier om unge bønder fra det liberaliserte europeiske jordbruket er det du vil trekke fram som vellykka?»

Statsråden svarte aldri på dette spørsmålet, til tross for at Lars Petter Bartnes oppfordret ham til det.

Østfold hadde ni delegater på plass på Lillehammer; Martha Mjølnerød (fylkesleder), Svend Arild Uvaag (nestleder), Berit Ullestad, Tor Jacob Solberg, Ole Kristian Bergerud, Jon Stumberg, Lars Holene (alle styremedlemmer), Gustav Thorsø Mohr (lokallagsleder i Torsnes) og Anne Kraggerud (lokallagsleder i Spydeberg). Anne Guro Syversen og Mina Mjærum Johansen var til stede fra administrasjonen.

Østfoldbenken var svært aktiv på talerstolen, og talte Østfoldbondens sak. Først ut blant østfoldingene var Martha Mjølnerød. Hun tok opp at regjeringa foreslo å fjerne arealtilskuddet for grovfôr i sone 1. Dette ville rammet tilnærmet alt grovfôrareal i Østfold. Heldigvis fikk man beholde omtrent halvparten av tilskuddet etter avtalen, men hun poengterte at man ikke bedrer kornøkonomien ved å redusere økonomien til andre

produksjoner. Mjølnerød minnet årsmøtet på at det er viktig å se hvilken retning KrF sender landbruket. Før valget 2013 kom KrF med en landbruksgaranti, men etter tre år har landbrukspolitikken blitt dratt vesentlig til høyre, takket være KrF.

Her er delegasjonen fra Østfold. Ikke med på bildet: Tor Jacob Solberg.

Svend Arild Uvaag var bekymret fordi regjeringa ønsker å fjerne eller endre noen av de kjente grunnpilarene som produksjonsfordeling, volumkontroll, importvern, markedsregulering og eiendomspolitikk. Han spurte landbruks- og matminister Dale om hvorfor konsesjonsgrensene for kylling ble doblet, om det er fordelaktig å la passive eiendoms- og produksjonsrettigheter ligge hos andre enn den aktive bonden og om det er riktig å bruke midler fra PU-ordningen for melk for å fremme konkurranse eller mangfold i det norske melkemarked. Uvaag konkluderte med at ingen av disse endringene vil gi økt verdiskapning for bonden, større mangfold for forbruker eller lavere matvarepriser, og ba regjeringa om å realitetsorientere seg.

Neste ut på talerstolen var Jon Stumberg som var opptatt av at deltidsbønder er viktig for matproduksjonen landet rundt. Han sa følgende fra talerstolen:

«Jeg driver gårdsdriften min på deltid, - det er mange av oss, over hele landet. Vi bidrar til en stor del av norsk matproduksjon. Min påstand er: Er det ikke plass til deltidsbonden i norsk landbruk, mister vi mangfoldet og en stor del av norsk matproduksjon og selvforsyning. Alle må med, også deltidsbonden!»

Gustav Thorsø Mohr tok opp problematikken rundt den økende bestanden av gress (grågås og hvitkinngås) langs kysten i Oslofjorden. Mohr sa at det er stor forskjell på forvaltningen i de ulike kommunene, og ba om en enhetlig forvaltning. Han fremmet forslag om at Norges

Bondelag må arbeide for å sette internasjonale bestandsmål for de artene som øker mest og som skaper økonomiske utfordringer for landbruket.

Berit Ullestad sa at det er ingenting å miste i EØS-forhandlingene om de pågående forhandlingene om landbruksvarer som foregår mellom regjeringa og EU. Ullestad begrunnet dette med at vi i Norge har et høyere kostnadsnivå på innsatsmidler og lønninger enn i EU. Videre slo hun et slag for GPS, som er et lovlig prissamarbeid mellom grøntprodusenter på kulturer som ikke har målpris. «Det er viktig at vi produsenter er lojale mot produksjonsavtalene og kollegaene våre. Det er vinn-vinn», sa hun.

Ullestad var også innom strukturen i grøntproduksjonen og sa at «få og store produsenter ikke nødvendigvis er robust og bærekraftig. Det kan være mer sårbart både i forhold til klima, økonomi og vekstskifte. Dyrkermiljø gror bedre når vi er flere. Vi blir et kollegium og har et nettverk på kryss og tvers i hele landet. Dette er bra faglig, innovativt og sosialt, og utvikler samarbeidet både med rådgivere, forskere og andre», avsluttet grøntprodusenten.

Årsmøtet i Norges Bondelag vedtok næringspolitisk program 2016 – 2020 og resolusjonene «Den norske landbruksmodellen er satt i spill», «Rammevilkårene for investeringer må forbedres» og «Effektiv arealbruk gir klimasmart matproduksjon». Kristin Ianssen fra Eidsberg ble takket av som 1. nestleder etter tre år i vervet. Bjørn Gimming fra Halden ble valgt som hennes etterfølger for ett år.

Ring oss på 03100, så hjelper vi deg

Har du benyttet deg av medlemsfordelene dine?

Som medlem av Norges Bondelag kan du få store fordeler hos oss:

- svært god pris på dødsfallsforsikring og ulykkesforsikring
- 20 prosent rabatt på private forsikringer
- inntil 29 prosent rabatt på driftsforsikringer, ytterligere 16 prosent rabatt ved god risikoscore
- ekstra rabatt på bilforsikring for ungdom

Kontakt oss på telefon 03100 eller les mer på gjensidige.no/landbruk

FYLKESSTYRETS ARBEID

Styret i Østfold Bondelag har i perioden 17. mars 2016 til 23. mars 2017 bestått av:

Leder:	Martha Mjølnerød
Nestleder:	Svend Arild Uvaag
Styremedlemmer:	Berit Ullestad Svend Arild Uvaag Tor Jacob Solberg Ole Kristian Bergerud Marit Gorseth (ØBK) Andreas Næss (ØBU)
Varamedlemmer:	1. Jon Stumberg 2. Lars Holene 3. Ida Marie Ruud Stemmedalen

Styret hadde 10 styremøter i 2016. Det har blitt gjennomført flere telefonmøter i forbindelse med jordbruksmeldinga, jordbruksforhandlinger, aksjonsberedskap og kontorplassering. Det er til sammen behandlet 93 styresaker og 3 orienteringssaker i arbeidsåret.

NOEN AV DE VIKTIGSTE SAKENE HAR VÆRT:

- Innspill til Norges Bondelag vedrørende jordbruksforhandlingene 2016
- Kampanjen i forkant av jordbruksforhandlingene
- Aksjonsplaner for 2016
- Svar på høring av planprogrammet for rullering av fylkesplanen
- Høringsinnspill fra Østfold Bondelag om forslag til endring av konsesjonsloven, odelsloven og forpaktingsloven
- Innspill til næringspolitisk program 2016-2020 fra Østfold Bondelag
- Oppfølging av innspill fra generaldebatten fra årsmøtet til Østfold Bondelag
- Høring – forvaltningsplan for villsvin
- Verving og sterkere lokallag – «Tour of Østfold 2016»
- Film om Østfold-landbruket
- Planlegging og gjennomføring av politisk aktivitet
- Revisjon av verdiskapingsrapport for Østfoldlandbruket og tilhørende industri
- Gjennomføring av kurs under Landbrukshelga 2016
- Innspill til Norges Bondelags valgmennd
- Samarbeid med Fylkesmannens Landbruksavdeling i Østfold

Styret har jobbet opp mot politikerne på Storting og fylkesting. I april arrangerte Østfold Bondelag frokost på Fylkeshuset i Sarpsborg. Dette var en del av kampanjen før jordbruksforhandlingene. I juni var Mat- og Landbruksminister Jon Georg Dale på besøk i Østfold, og nestleder Svend Arild Uvaag var på plass da Dale stoppet i Rakkestad. To måneder seinere kom Dale til Rakkestad igjen, denne gang for å prøve treskeren (selv om det regnet) og bidra på seminaret om «Det grønne skiftet» på Markens Grøde og åpne selve

landbruksmessen. På høsten hadde fylkesstyret møter eller andre aktiviteter mot de fleste politiske partiene. I august var høyrepolitikere med til Nortura Hærland for omvisning, og til Aremark for å vise forskjellene og mangfoldet i vekst og dyrkningsmuligheter i Østfold. I september hadde representanter fra fylkesstyret med seg politikere fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti til Rygge, hvor grøntproduksjon ble hovedtema. I oktober var senterpartipolitikere med på en rundtur i Østfold, med stopp i Rygge og i Marker. Leder og nestleder i fylkesstyret var på Stortinget på møte med KrFs gruppe i begynnelsen av november, og litt seinere i november var Venstre på gårdsbesøk hos fylkesleder Martha Mjølnerød. I tillegg til disse aktivitetene, så var det planlagt et møte med Miljøpartiet de Grønne i juni, der de skulle besøke kylling- og grøntprodusent i Rygge i tillegg til Felleskjøpet på Kambo. Dette ble dessverre avlyst i siste liten av MDG. Frokost og debatt med unge politikere og unge bønder før seminaret på Markens Grøde ble dessverre også avlyst pga. for få påmeldinger. Her var det flere av ungdomspartiene som hadde vist sin interesse, både på lands- og fylkesnivå. Østfold Bondelag har på alle disse møtene snakket om viktigheten av økt matproduksjon i Østfold, å ta vare på næringsarealene våre; matjorda og viktigheten av rekruttering av morgendagens matprodusenter.

Tur med Høyre til Nortura i august.

Tur med SV og Ap til Rygge i september for å se på agurkproduksjon.

I april flyttet Østfold Bondelag fra sine tidligere kontorer i Morstongveien på Slitu i Eidsberg og inn i lyse, moderne lokaler i Løkenveien 4 i Askim (Bøndenens Hus). Her har både administrasjonen og de tillitsvalgte funnet seg vel til rette.

Styret har deltatt på lokallagsårsmøter og flere møter i lokallagene. I 2016 ble det avholdt samling for lokale tillitsvalgte i tre runder; januar, mai og september. I tillegg kommer lokallagsledersamlingen i november som ble avholdt på Rauland hotell i Telemark, sammen med Telemark Bondelag.

Bilde fra ledersamlingen i Telemark. Her fra et besøk på et geitebruk.

Advokat Marte Reier

Reier er en av fire samarbeidsadvokater i Østfold Bondelag.

Du finner oss i Cort Adelers gt. 8 på Jeløya i Moss.

Partner

Advokatfirmaet Pedersen, Reier & Co AS
Cort Adelersgt. 8, 1515 Moss
Nettside: www.advokat-pedersen-reier.no
E-post: marte.reier@api.no
Mobil: (+47) 90 62 89 14
Telefon: (+47) 69 27 85 00

Våre prioriterte fagområder

Fast eiendom, herunder odel og konsesjon
Kontrakt/oppgjør fast eiendom, generasjonskifte
Tomtefeste - festavgiftsregulering/innløsning
Avhendingsaker (mangler ved fast eiendom)
Bolig- og husleierett
Arv og skifte
Plan- og bygningsrett
Arbeidsrett
Personskadeerstatning

Tidligere praksis

Saksbehandler og byråsjef ved Jord- og Konsesjonsavdelingen i Landbruksdepartementet (1979 - 1985)
Dommerfullmektig ved Hadeland og Land sorenskriverembete (1980 - 1982)
Advokat i Advokatfirmaet Thommesen, Karlsrud, Heyerdahl & Brunsvig (1985 - 1987)
Advokat i Advokatfirmaet Hagen & Bøhler DA (1987 - 1995)
Advokat i Advokatfirmaet Pedersen, Reier & Co AS (1995 -)

HØRINGER SOM STYRET I ØSTFOLD BONDELAG HAR GITT INNSPILL PÅ I 2016

HØRINGSINNSPILL TIL OFFENTLIGE ETATER:

- Handlingsplan for landbruksbasert næringsutvikling i Østfold 2017 (IBU-, UT- og RK-midler)
- Svar på høring av planprogrammet for rullering av fylkesplanen
- Høringsinnspill på forslag til ny forskrift om jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun for perioden 1. april 2017 – 31. mars 2022 fra Østfold Bondelag
- Høringsinnspill fra Østfold Bondelag til forslaget til forskrift om tidlig jakt på grågås i Jeløy kommunedel i Moss kommune
- Hørings svar fra Østfold Bondelag på Regional planstrategi 2016-2019
- Høringsinnspill fra Østfold Bondelag på Nasjonal transportplan (NTP) 2018-2029
- Hørings svar fra Østfold Bondelag på Regional transportplan – Handlingsprogram for fylkesveger og kollektivtransport 2017-2020
- Høring på planprogram – Regional plan for næringsutvikling, forskning og innovasjon
- Høring – forvaltningsplan for villsvin
- Svar på høring – Næringsriket Østfold

HØRINGSINNSPILL TIL NORGES BONDELAG:

- Innspill til Norges Bondelag vedrørende jordbruksforhandlingene 2016
- Høringsinnspill fra Østfold Bondelag på utredning av fylkesmannens framtidige struktur
- Høring på regionreformen fra Østfold Bondelag
- Høringsinnspill fra Østfold Bondelag om forslag til endring av konsesjonsloven, odelsloven og forpaktingsloven
- Evaluering av veterinærdistrikter 2016
- Innspill til næringspolitisk program 2016-2020 fra Østfold Bondelag
- Høring – ny naturskedeforskrift – innspill fra Østfold Bondelag

Økoløft møte på Balke Gård i Rygge i november.

FELLES KAMPANJEDAG 19.APRIL

Tirsdag 19. april 2016 ble det arrangert mange lokale markeringer og aksjoner over hele fylket. Årets aksjon var rettet mot barn og ungdom, og var lagt opp til at lokale bønder inviterte seg selv på besøk til skoler og barnehager, eller inviterte barna på gårdsbesøk. Kampanjeperioden for lokallag og fylkeslag var fra 11. til 24. april. Det var 14 gode dager hvor lokallagene brukte kreativiteten sin til ulike aktiviteter rettet mot barn og unge.

Hovedmålsettingen med kampanjen var å synliggjøre for elevene hvor viktig det er å produsere mat der folk bor, og hvordan den norske bonden produserer god og trygg mat. Samtidig var ønsket at barn og ungdom skulle få innblikk i bøndenes mange funksjoner og arbeidsoppgaver, hva bonden betyr for bygda og for verdiskapning lokalt og nasjonalt.

Alt i alt ble årets aksjonsdag veldig godt gjennomført av lokallagene og vi kan være stolte av innsatsen. All ære til lokallagene her!

Fylkestyret kjørte et eget opplegg overfor fylkestingspolitikere torsdag 21. april med appell, fremvisning av musikkfilmen "Agronomisk" og utdeling av brosjyrer på fylkeshuset i Sarpsborg. Politikerne ble servert flotte kanapeer fra Curtisen basert på råvarer fra landbruket i Østfold, deriblant rotgrønnsaker, urter fra Kalnes VGS og Liveche kylling fra Trøgstad.

Aktivitetene ga oss mediedekning og vi var på i de fleste lokalaviser og regionsaviser.

Politikerne ble servert noen smakebiter fra Østfoldlandbruket, presentert som kanapeer laget av Curtisen.

Her er fylkestingspolitikere og styremedlemmer i Østfold Bondelag samlet til fylkesleder Martha Mjølnerøds appell. Musikkfilmen Agronomisk ble vist frem.

NÆRINGSPOLITISK ARBEID

JORDBRUKSFORHANDLINGENE

Arbeidet i forkant av jordbruksforhandlingene startet med studieringer og informasjonsmøter i lokallaga. Det kom innspill fra 15 av 25 lokallag til fylkeslaget. Fylkeslaget mottok også innspill fra Korn- og miljøutvalget og Grøntutvalget i Østfold og Akershus, og fra ni andre lag og organisasjoner. Det ble gjennomført en møtedag der organisasjoner og lag ble invitert til å komme med sine innspill. Både muntlige og skriftlige innspill viste et betydelig behov for løft i rammevilkårene for norsk jordbruk og Østfolds jordbruk i årets forhandlinger.

UT I FRA MÅLET OM ØKT MATPRODUKSJON PRIORITERTE ØSTFOLD BONDELAG FØLGENDE TILTAK:

- Det er særlig kornøkonomien som må løftes, men en økning her må også veies opp mot økonomien i de kraftfôrkrevende produksjonene. Prisnedskrivningstilskudd er avgjørende for å oppnå økt matproduksjon.
- Tilskuddsordninga for drenering må fortsette som en langsiktig ordning. Areal- og løpemetersats for dreneringstilskudd må doubles.
- Det settes av 100 mill. kroner årlig i perioden 2017 til og med 2023 til et ekstra investeringstilskudd for melkebruk som legger om fra båsfjøs til løsdrift i distriktstilskuddssonene D til og med J. Tilskuddet på inntil 1 mill. kroner per bruk, skal administreres av Innovasjon Norge, og komme som et tillegg til ordinært innvilget tilskudd fra de fylkesvise og bedriftsretta investeringsmidlene.
- En fondsavsetningsordning for jordbruket må på plass. Østfold Bondelag vil innføre et «Klima- og miljøfond» etter modell av Skogfondet, der det kan avsettes midler til framtidige investeringer i jordveien, som kalking, grøfting, større vedlikehold av hydrotekniske anlegg, nydyrking og utvidelse av gjødsellager, særlig med henblikk på biogassproduksjon.
- Stimuleringstiltak som fører til økt produksjon av storfekjøtt hos både ammeku- og melkeprodusenter, særlig i marginale områder. Det innførte kvalitetstilskuddet på kr 4,00 bør økes til kr 5,50 per kg.
- Velferdsordningene må styrkes, noe som er et viktig element i forhold til rekruttering til næringa. Østfold Bondelag ønsker her særlig å prioritere avløsning til sykdom og fødsel mv., sykepengeordningen og avløsertilskuddet for ferie og fritid.
- Økt fokus på forskning og utvikling, og da særlig innenfor sortsutvikling og plantevern, både innenfor korn- og grøntproduksjonene.

Jordbrukets krav var på 860 millioner kroner, hvor 193 millioner var finansiert med målprisøkning, 577 millioner i økte budsjettoverføringer, 56 millioner i midler overført fra året før og 34 millioner i økt verdi av jordbruksfradraget. Kravet ville gi grunnlag for økte inntektsmuligheter i 2017 på om lag 20 800 kroner per årsverk etter inndekning av kostnadsveksten og utnytting av økte inntektsmuligheter i markedet gjennom volumvekst og prisvekst for produkter uten målpris. Staten svarte som året før, med et tilbud med en ramme på 90 millioner kroner. Staten finansierte sitt tilbud med en målprisøkning på 125 millioner, et kutt i budsjettmidlene på 70 millioner kroner, redusert verdi av jordbruksfradraget på 21 millioner og overføring av midler fra året før på 56 millioner.

Det ble en historisk nervepirrende forhandling, der lekkasjer til pressen var en av ingrediensene. Søndag 15. mai ble det inngått jordbruksavtale mellom Staten og Norges Bondelag. Avtalen hadde en samlet ramme på 350 millioner kroner finansiert med 190 millioner i økte målpriser, 100 millioner i økte overføringer over statsbudsjettet, 56 millioner i overførte midler fra året før og 4 millioner i økning i jordbruksfradraget. Løsdriftskravet for storfe ble utsatt med ti år til 2034. Bondelaget fikk gjennomslag for å styrke kornproduksjon, storfekjøtt og klimatiltak.

JORDBRUKSMELDINGA

Stortingsmeldinga «*Endring og utvikling — En fremtidsrettet jordbruksproduksjon*» kom 9. desember 2016. Østfold Bondelag responderte umiddelbart med pressemelding der det ble uttrykt bekymring for konsekvensene meldinga vil ha for det mangfoldet vi ser i dagens landbruk. Meldinga foreslår å gjøre endringer i markedsordningene for korn, egg, svin, melk, potet og eple, samt redusere antall omsetningsregioner for melkekvoter fra 18 til 10. Videre foreslås det blant annet å legge avløsertilskuddet for ferie og fritid over på husdyrtilskuddet, å fjerne tidligpensjonsordninga, å fjerne det regionale partnerskapet og å pålegge framtidige jordbruksforhandlinger å finne fram til forenklinger. Det forventes at meldinga skal behandles i Stortinget før påsken 2017, og Norges Bondelag innkalte følgelig til ekstraordinært representantskap på nyåret.

Mye er likt, men ikke alt

Målsettingen hos oss og våre konkurrenter er den samme. Best mulig økonomi til eierne. I Nortura er det bonden som er eier.

MØTER OG ARRANGEMENTER SOM ØSTFOLD BONDELAG HAR DELTATT PÅ:

Prosjekt; Klimasmart Landbruk (styringsgruppemøter, prosjektmøter og konferanse)	Studietur med Vannområdene i Østfold
Temakonferansen Mat og Landbruk 2016	Representantskap i Østfold Landbruksselskap
Østfoldkonferansen	Arbeidsutvalgsmøter i Østfold Landbruksselskap
Kommuneseminar om produksjonstilskudd	«Tresking» med Mat- og Landbruksminister Jon Georg Dale
Kornkonferansen (NB og FK)	Møte om mulig kompetansemeklingsprosjekt
Landbrukshelg 2016	Matstreif
Mat- og reiselivsforum	Konferanse; Næringsriket Østfold
Styremøter og årsmøte i Regional matkultur	Befaring med VO Øyeren
Styremøter og årsmøte i Østfold Bygdeungdomslag	Styremøter i Utmarksavdelingen A/Ø
Årssamling i Samarbeidsrådet Øst	Markens Grøde
Årsmøte i Østfold SV	«Industri til frokost» (LO)
Årsmøte i Naturvernforbundet Østfold	Kurs for nye tillitsvalgte (NB)
Kommunesamling for landbrukskontorene i regi av Fylkesmannen	Advokatsamling (NB)
Klima- og skogkonferanse	Ta grep-kurs
Fagforum om Beredskap	Brukergruppemøte RMP-rullering
Møte Evaluering av den regionale rovviltforvaltninga	Nettverksmøte Jordvernalliansen
Styremøter og årsmøte i Østfold Bygdekvinnelag	Slamseminar
Internasjonalt seminar, AgriAnalyse	Fagmøte Viken Skog
Årsmøte 4H Østfold	Skattkurs
Besøk av Mat- og Landbruksminister, Jon Georg Dale	Grønn kommunekonferanse (jordvern)
Besøk og intervju av og med det irske «Bondebladet»	Samling Grøntkontakter (NB)
Prosjekt; Kornprogrammet	Økoløftmøte
Årsmøte i Guldkorn	Møter i Partnerskapet
Seminar om alternative sykkelveiløsninger	Prosjektmøter i Grønn forskning Oslofjorden
Årsmøte i Studieforbundet Næring og Samfunn	100-års jubileum for Råde mølle og kornsilo
Møter i Fôrutvalget (NB)	Vannområdearbeid i Haldenvassdraget
Vannområdearbeid i Morsa	Vannområdearbeid i Glomma sør for Øyeren
Vannområdearbeid i Øyeren	Nyskappingskonferansen

ORGANISATORISK ARBEID

LEDERSAMLING I TELEMAR 25.-26. NOVEMBER 2016

I år hadde fylkesstyret valgt å arrangere ledersamlingen sammen med Telemark Bondelag, og turen gikk med buss fra Sarpsborg til Arabygdi, Rauland i Telemark. På bussen satt 38 østfoldinger som skulle besøke sine yrkeskolleger. Det ble et gårdsbesøk i Arabygdi, hos Hege Gonsholt og Jon Olav Hauges geitebruk 700 meter over havet. På Rauland Høyfjellshotell fikk vi faglig påfyll ved hjelp av blant annet 1. nestleder i Norges Bondelag, Bjørn Gimming, tidligere landbruksminister Terje Riis-Johannesen, seniorrådgiver Harald Velsand i Norges Bondelag, i tillegg til egne krefter fra fylkesstyrene og administrasjonene. Tema på samlingen var bl.a. klima, valg 2017, landbrukspolitikk før og nå og hvilke utfordringer som finnes for landbruket fremover. Vi fikk også plass til organisatoriske saker som Tryggere sammen, suksesshistorier i fylkene, medlemsverving og informasjon om egne saker fremover.

KOMMUNIKASJON 2016

Vi forsøker hele tiden å bli bedre på kommunikasjonsområdet. Hovedfokus er på den jevne Østfolding og våre politikere. Vi forsøker til enhver tid å prestere på kommunikasjonsområdet, med de gitte menneskelige ressurser vi har til rådighet. Men vi kan alltid bli bedre!

Lokallag og medlemmer har stått på for å skape blest, og mange har gjort en kjempeinnsats med å gi sine lokale medier gode bilder og sitater som har ført til mange oppslag i både lokalaviser, radio og på TV. Vi har brukt våre egne kanaler flittig. Nettsidene oppdateres stort sett hver uke med nye saker om aktiviteter i fylket og meninger om aktuelle saker. Frem til høsten 2016 hadde flere lokallag egne hjemmesider. Rett før jul fikk Norges Bondelag nye nettsider, og i den forbindelse forsvant lokallagenes egne hjemmesider på bondelaget.no. På vår nye nettside har vi opprettet en fane – lokallag – og her kan informasjon fra lokallagene legges inn av fylkesadministrasjonen.

Facebook har virkelig fått rotfeste i vårt arbeid, og hver gang vi ønsker å spre vårt budskap bruker vi nettsiden og Facebook som verktøy for å nå ut til flest mulig. En jevn økning i antall «likes» vitner om at vi innimellom lykkes! Vi har økt fra 641 aktive medlemmer i 2015, via 832 i 2016, til 1666 ved utgangen av 2016. «Ja vi elsker norsk frokost» har gått fra 1975 følgere i 2015 til 2040 i 2016. Disse sidene brukes aktivt for å skape trafikk til egne nettsider og for å spre budskap på sosiale medier. I løpet av 2016 har også mange lokallag kommet seg på facebook, og er flinke til å oppdatere og legge ut status om ting som skjer. Lokallagene har fått øynene opp for det å bruke sms som kommunikasjonsmiddel ut til sine medlemmer. Kombinert med egne nettsider og facebooksider, fungerer dette veldig bra og er en fornuftig måte å spare portoutgifter på. På denne måten får man også mer penger å bruke til å arrangere gode møter/tilbud for medlemmene lokalt.

STERKERE LOKALLAG (MENTORORDNING FOR LOKALLAGENE)

Østfold Bondelag har i løpet av de siste årene hatt et økt fokus på lokallagsarbeid. Fylkesstyrets medlemmer følger opp «sine» lokallag. De har regelmessige regionvise styremøter, og deltar også på styremøter i lokallaga. Dette arbeidet er en direkte følge av fylkesstyrets mål om at alle lokallaga skal gjennomføre årsmøte og minst et

medlemsarrangement. Et sterkt engasjement fra fylkesstyret for aktive lokallag har gitt resultater. Også i 2016 har vi opplevd gode aktivitetsnivåer lokalt, og dette er meget gledelig for alle medlemmene i Østfold Bondelag. Økt aktivitet lokalt – økt engasjement – økt fokus på viktigheten av hva vi produserer – økt fokus og forståelse for jobben vi gjør!

Som et ledd i denne satsingen har Østfold Bondelag blant annet satt fokus på en egen mentorordning for lokallagene, hvor ressurspersoner med god kunnskap om offentlig forvaltning har blitt spurt om de kan tre inn i en mentorrolle for lokallagene og deres tillitsvalgte. Når lokallagene ønsker å komme i dialog med offentlig forvaltning i forbindelse med arealplansaker, kan lokallagene bruke sine mentorer i dette arbeidet, som en kvalitetssikring for en best mulig jobb for grunneiere, i jordvernspørsmål osv. Flere av lokallagene har valgt å benytte seg av hjelp og veiledning av mentorene i året som har gått.

Noen regioner har også i 2016 måttet bytte mentor, da den som har fungert i rollen har valgt å frasi seg videre arbeid. Fylkeskontoret følger opp og hjelper til med å skaffe lokallagene ny mentor der hvor dette trengs. Ordningen fungerer slik: lokallagene tar direkte kontakt med mentorene når de trenger hjelp og innspill, og vil derfor ikke involvere Østfold Bondelag mer enn at de betaler ut kompensasjon til de av mentorene som sender inn krav.

STERKERE LOKALLAG - KURSING AV LOKALE TILLITSVALGTE

I slutten av mai 2016 ble det avholdt kurs for verveansvarlige og medlemmer av lokale valgnemnder i våre nye lokaler i Løkenveien 4, Askim. Her skulle det verves, både nye medlemmer til Bondelaget og medlemmer som kunne aksle tillitsverv i egen organisasjon. Vi brukte egne krefter som innledere for vervegjengen; Tor Jacob Solberg fra fylkesstyret og Anne Guro Syversen (adm.) gjennomførte opplegget for de verveansvarlige, mens Camilla Grefslie (adm.) og Svend Arild Uvaag fra fylkesstyret, innledet for lokale valgnemndsmedlemmer. Hvordan spørre, hvem spør vi og hvor attraktive er vi? Nærmere 20 lokale tillitsvalgte var samlet i Askim denne forsommervelden. I forbindelse med ledersamlingen i Telemark i november, kjørte vi en runde på medlemsverving og Tryggere sammen-konseptet til Bondelaget for samtlige deltakere.

VERVING

Østfold Bondelag har hatt en klar målsetning med vervearbeidet de siste årene. Innen utgangen av 2016 skulle vi være 4 800 medlemmer. Tallenes tale per 31.12.16 viste at vi klarte målsetningen med glans, 4812 medlemmer er godt innafor! En netto økning på 135 nye medlemmer er faktisk 106 flere vervede enn i 2015. Mye er takket være vervestafetten som ble avholdt i lokallagene i 2016. Avspark for vervestafetten i Østfold Bondelag var under årsmøtet i Marker 17. mars 2016. Det var lagt inn to spurter (april og september) i verveperioden, som skulle avsluttes på høsten, med offisiell utdeling av gule ledertrøyer. Underveis i stafetten ble det delt ut grønne spurttrøyer og polkadot klatretrøyer. Til sammen kr. 30 000,- har blitt delt ut i premier, fordelt til vinnerlagene Eidsberg, Rakkestad, Kråkerøy, Onsøy og Våler/Svinndal. Totalt 16 av 24 lokallag hadde positiv medlemsvekst i 2016. Aller best var Eidsberg Bondelag med 54 nye medlemmer! De fikk imidlertid hard konkurranse av Rakkestad underveis, som til slutt endte opp med 29 nye medlemmer. Med sine 24 vervede medlemmer, ble Eidsberg Bondelags Hilde Kristine Jahren Aasgaard årets verver i Østfold, og hun manglet kun 3 medlemmer for å bli årets verver i Norges Bondelag!

Første vervespurt ble avsluttet i mai. Onsøy fikk ledertrøye for flest nye medlemmer i prosent siden konkurransen startet, og klatretrøye for flest medlemmer i prosent i spurtperioden. Rakkestad fikk ledertrøye for flest vervede i antall i hele perioden, og spurttrøye for flest vervede i antall under spurtperioden.

Andre vervespurt ble avsluttet på lokallagsamling i september. Kråkerøy fikk ledertrøye for flest nye medlemmer i prosent siden vervestart 17.mars. Eidsberg fikk ledertrøye for flest nye medlemmer i antall siden 17.mars, samt spurttrøye og klatretrøye for hhv flest nye i antall og i prosent for spurtperiode 2.

Hovedvinnerne ble presentert på ledersamling i november. Våler og Svinndal fikk ledertrøye for å ha vervet flest i prosent av sitt medlemstall ved årsstart, gjennom hele verveperioden. Eidsberg fikk ledertrøye for å ha vervet flest i antall gjennom perioden.

FELLES GRØNTUTVALG

Østfold Bondelag har felles fagutvalg med Akershus Bondelag på fagområde grønt. Sekretariatsfunksjonen innehas av Østfold Bondelag. Grøntutvalget har avholdt to utvalgsmøter i 2016, ett hvor planlegging av fagmøte i Frogn var tema og ett hvor tema var innspill til Jordbruksforhandlingene 2016. I mars ble det avholdt fagmøte for grøntprodusenter på Folkvang i Frogn, med god oppslutning. Innledere var blant annet Nina Sundquist (Matmerk), Morten Andersen (GPS), Arild Bustnes (Norges Bondelag) og Lars Kjus (NLR Øst). Utvalget har i 2016 bestått av; leder Berit Ullestad (ØB), Terje Gudbrand Romsaas (AB), Roy Hasle (ØB), Morten Tømte (AB), Per Fredrik Saxebøl (AB), Stina Aarsland (ØB) og Sveinung Grimsby (ØB).

FELLES KORN- OG MILJØUTVALG

Akershus og Østfold Bondelag har et felles Korn- og miljøutvalg. Sekretariatsfunksjonen innehas av Akershus Bondelag. Utvalget har hatt to ordinære møter i 2016, i tillegg til at utvalget er prosjektgruppe i Kornprogrammet. Hovedtema har vært uttalelse til jordbruksforhandlingene, arrangere stormøtet, oppfølging av RMP- og vannområdearbeid, samt fokus på kornlogistikk og kvaliteter videre i verdikjeden. Korn- og miljøutvalget har bestått av Ann Kristin Knudsen (leder) (AB), Svend Arild Uvaag (nestleder) (ØB), Ole Magnus Lillestrand (ØB), Inger Nina Foss (ØB), Bjørg P. Stumberg (AB), Øivind Kjølberg (AB) og vara Jon Stumberg (ØB), Svein Bjerke (AB).

HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

HMS er et viktig tema i organisasjonen. I 2015 startet Norges Bondelag et prøveprosjekt kalt Tryggere sammen. Dette er nå videreført som et kurs/studietilbud til lokale bondelag for å øke fokuset på helse, miljø og sikkerhetsarbeid lokalt. Kort fortalt er opplegget med Tryggere sammen å gi lokallagene, og dermed de tillitsvalgte, et verktøy for å øke fokuset på samarbeid mellom ulike instanser som bidrar når ulykker/hendelser oppstår i landbruket. Østfold Bondelag delte ut kursmateriellet; et studiehefte samt en minnepinne (inneholdende plansjer, filmer og linker til studiemateriell fordelt på tema) under vår ledersamling i Telemark i november. De lokallagene som ikke fikk sitt materiell der, fikk det ved en senere anledning. Fylkeslaget bestilte i 2016 opp materiell fra Norges Bondelag på vegne av alle våre lokallag, slik at alle skal ha mulighet for å kjøre studieopplegget. Målet må være å øke fokuset på det å ha beredskapsplaner, hvordan disse skal følges opp og øke bevisstgjøringen blant medlemmene på viktigheten av å tenke HMS i sitt daglige arbeid.

Østfold Bondelag har tidligere arbeidet med å lage mal for beredskapsplakater til bruk på hvert enkelt gårdsbruk, lokalt tilpasset av hvert enkelt lokallag. Malen ligger ute på våre nettsider, til felles benyttelse for alle våre lokallag som ønsker å tilby sine medlemmer lokale tilpassede HMS-beredskaps plakater.

KURS I PRAKTISK HMS-ARBEID BLANT UNGDOM

På ungdomsskolene i Rakkestad og i Trøgstad gjennomføres det hvert år kurs i praktisk HMS-arbeid, med stort hell. I 2016 meldte også Skiptvet seg på denne trenden. Det rapporteres om stort engasjement og økt fokus på HMS rundt flere kjøkkenbord på gårdene i området. Samarbeidet mellom NLR Øst HMS og lokale bondelag i Rakkestad, Trøgstad og Skiptvet fungerer godt. Dette arbeidet ser vi er viktig, ikke minst i de tilfeller hvor det skjer ulykker eller andre hendelser, hvor Landbrukshelsetjenesten er i førstelinjetjenesten overfor den berørte bonden. I slike tilfeller er det viktig å ha etablert et godt kontaktnett, som fungerer når samhandling er nødvendig. Bondelaget kan fort ha en viktig rolle når uhellet først er ute og bonden har behov for støtte og hjelp. Østfold Bondelag har gode rutiner for hvordan vi skal håndtere kriser (egen kriseplan). Fylkeslaget støtter lokallag som gjennomfører slike kurs lokalt, med godtgjøring gjennom Aktive lokallagsmidler hvert år.

LOKALLAGENES ARBEID

I Østfold har vi mange aktive lokallag som gjennom året har ulike arrangementer. Østfold Bondelag fikk i 2016 en bevilgning fra Norges Bondelag på i overkant av 200 000 kr. Av disse har fylkeslaget gitt ca. 75 000,- i direkte støtte til lokallagene, basert på innkomne søknader. I 2016 er det blant annet blitt gitt støtte til Åpen Gård arrangement, slippdager, byggedager, landbruksspillet, aktiviteter for barn, HMS- arrangementer, temamøter og sosiale tilstelninger. Kr. 75 000,- har blitt avsatt til bruk på ledersamlingen for lokallagsledere i november, og rundt 20 000,- har blitt brukt til godtgjørelse til fylkesstyrets medlemmer i forbindelse med deres møtevirksomhet med lokallagene (kjøkkenbordsmøter). I tillegg valgte Østfold Bondelag å kjøpe inn rollups til alle lokallag, hvor kostnadene (ca. 30 000,-) ble dekket av Aktive lokallagsmidler i 2016. Nå har alle lokallag en egen rollups med sitt navn og logo, til bruk ved representasjon og arrangementer.

De lokale bondelagene gjør en viktig jobb for lokalmiljøet og er med på å spre nyttig informasjon om landbruk og matproduksjon. Dette så vi spesielt i forbindelse med felles aksjonsdag i april. Lokallagene fikk mange oppslag i lokalpressen, en god oppkjøring i forkant av Jordbruksforhandlingene. Bondelaget er en treleddet organisasjon hvor alle tre leddene er like viktig. Lokallagene er grasrota som kjenner «hvor skoen trykker» og gir «input» oppover i organisasjonen på vegne av enkeltmedlemmene. Mer aktive lokallag, dess bedre tilbud til medlemmene som igjen gjør det mer attraktivt å være medlem i Bondelaget. Stor aktivitet er et godt verveargument, og lokallagene har virkelig vært flinke til å verve i 2016!

Advokatfirmaet Bjørge – Skaaraas & Co AS
Postboks 444, 1703 SARPSBORG

Besøksadresse: Torget 4, 1707 SARPSBORG
Sentralbord: 69 16 23 23
E-post: adv@adv-bs.no
www.adv-bs.no

Advokatfirmaet Bjørge – Skaaraas & Co AS har særlig kompetanse når det gjelder fast eiendoms rettsforhold, erstatningsrett og prosedyre. Under dette kommer også skjønn og ekspropriasjonsrett. Kontoret får oppdrag fra hele landet, og har løpende kontakt og samarbeid med Norges Bondelag og øvrige interesseorganisasjoner.

ARRANGEMENTER OG MØTER SOM ØSTFOLD BONDELAG HAR ARRANGERT ELLER VÆRT MEDARRANGØR FOR I LØPET AV 2016:

- Stormøte korn (Aud Max, Ås)
- Landbrukshelg 2016 (Fredriksten hotell, Halden)
- Grøntmøte (Folkvang, Frogn)
- MRSA-møte (Bondestua, Rakkestad)
- Seminar om drenering og dreneringstilskudd (Bamsrudlåven og «Varteig kommunehus»)
- Kampanjedag med fylkestinget
- Lansering av «Agronomisk» på Tomb
- Verve- og valgkomité-kurs
- Klimasmart Landbrukskonferanse
- Studietur Kornprogrammet
- Samling for prosjektledere i vannområdene i Østfold og Akershus, Østfold Fylkeskommune og Østfold og Akershus Bondelag
- Møter / gårdsbesøk Høyre, Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Senterpartiet
- Seminar «Det grønne skiftet» i forbindelse med Markens Grøde
- Skattekurs (Quality, Grålum)
- Temadag skatt (samarbeid m/ Akershus og Vestfold – Lillestrøm Thon hotell)
- Lokallagssamlinger (januar, mai og september hvert år for alle lokale tillitsvalgte) med ulike temaer
- Ledersamling (sammen med Telemark bondelag – november)
- Kampanjer i forkant av jordbruksforhandlingene 2016
- Møte for samarbeidende lag og organisasjoner i forkant av JBF
- Inn på TUNET-samlinger (Lesterberg gård og Geiteberg gård)
- Kornskolen i regi av Kornprogrammet

Lokallagenes arbeid: Slippdag i Aremark i mai.

PROSJEKTER OG SATSNINGER I ØSTFOLD BONDELAG

UNGE BØNDER

I 2016 var Unge Bønder samlingen lagt til Landbrukshelga i Halden 6.-7. februar. Innledere på ulike tema var Anders Rognlien (Yara), Kristin Ianssen (Norges Bondelag), Nina Glomsrud Saxrud (Fylkesmannens Landbruksavdeling), Hanen (representert med flere innledere), Ole Henrik Lauritzen (NLR Øst), Hans Trygve Lund (Felleskjøpet), Geir Endregaard (Inspiria), Torbjørg Kylland (Follo Regnskap) og Jon Baggetorp (Spydeberg Regnskapslag). Samlingen besto av 23 deltakere, som sammen med kursverter og arrangører, tilbrakte to innholdsrike kursdager i idylliske omgivelser på Festningen i Halden. Østfold Bondelag anser det som meget viktig å legge til rette for at unge, kommende bønder får tilbud om møteplasser tilpasset deres behov, og har arrangementer for denne målgruppen på sin arbeidsplan hvert år.

AGRONOMISK

Før jordbruksforhandlingene 2016 ble det laget en musikkvideo i regi av Østfold Bondelag. Ildsjeler fra fylkestyret og fra Marker Bondelag sto bak ideen. Det ble skrevet en tekst til melodien «Elektrisk» (Markus og Martinus) og Nordic Media Lab hadde ansvaret for filming og klipping. Videoen ble lansert på Tomb jordbruksskole 21. april. Videoen har blitt delt 1970 ganger og har 155 000 visninger på Facebook. Agronomisk er også sett over 29 000 ganger på Youtube. Alle lokallagene i Østfold Bondelag bidro med midler til dette prosjektet.

FILMPROSJEKTET

Prosjektet som skulle få fram en film om Østfoldlandbruket og tilhørende industri ble startet i 2015. I prosjektgruppa har det vært representanter fra Fylkesmannens landbruksavdeling, Glommen skog, Viken skog og Østfold Bondelag, i tillegg til de fra filmselskapet (Nordic Media Lab). Mye av filmingen har foregått i 2016 og det er brukt vanlig kamera, men også droner i dette arbeidet. Det er laget en film som kan deles i fire mindre filmer. Det ble tidlig i prosjektet besluttet å konsentrere seg om fire produksjoner; skogbruk, grøntproduksjon, kornproduksjon, samt kalkun- og kyllingproduksjon. Den store filmen vil egne seg best som innledning på møter, mens de små filmene kan brukes i sosiale medier. Flere aktører har vært med og bidratt økonomisk til at filmen skulle bli en realitet; Fylkesmannen i Østfold, Østfold Landbruksselskap, Østfoldkorn, Viken skog, Glommen skog, Borregaard og Østfold Bondelag. Filmen vil bli ferdigstilt i februar/mars 2017.

REVISJON AV VERDISKAPINGSRAPPORT OM ØSTFOLDLANDBRUKET OG TILHØRENDE INDUSTRI

Arbeidet med å revidere verdiskapingsrapporten som først ble utgitt i 2013, startet opp i september 2016. De største økonomiske bidragene kommer fra Fylkesmannen i Østfold og Østfold Fylkeskommune, men også Østfold Landbruksselskap og Viken skog (Smaalenene skogeierlag, Hessa skogeierlag, Våler og Svinndal skogeierlag, Ytre Østfold skogeierlag, Sarpsborg skogeierlag) og Østfold Bondelag har bidratt med midler. I prosjektgruppa sitter tre representanter fra Fylkesmannen i Østfold, hvorav en representerer skogen, en representant fra Østfold Fylkeskommune, en representant fra Østfold landbruksselskap, tre

representanter fra Østfold Bondelag (prosjektleder) og to representanter fra AgriAnalyse som gjør selve analyse- og skrivearbeidet. Viken skog er også invitert til å være med i prosjektgruppa, men har dessverre ikke hatt anledning til å bidra. Verdiskapingsrapporten vil bli lansert på et møte med politikere på Fylkeshuset 28. mars 2017.

KORNPROGRAMMET 2015-2017

Kornprogrammet er et prosjekt som ble initiert av det «regionale partnerskapet for landbruket» i Akershus i 2014. Bakgrunnen var at man har sett en dårlig utvikling i kornavling, areal, og økonomi i mange år. Det ble bestemt at det skulle opprettes et treårig kornprogram og at Akershus Bondelag skulle stå for prosjektet. Partnerskapet i Østfold så de samme utfordringene og ønsket at også Østfold skulle bli med i prosjektet. Dermed ble det bestemt å søke på et felles prosjekt for begge fylkene. Anders Klaseie, rådgiver i Akershus Bondelag, er administrativ prosjektleder og har ledet arbeidet til prosjektmedarbeiderne og vært sekretær for styrings- og prosjektgruppa. Sigurd Enger, leder i Akershus Bondelag, er prosjektleder.

Det ble tidlig bestemt at de agronomisk rettede aktivitetene i hovedsak skulle gå i regi av landbruksrådgivingen. Hovedaktivitetene i 2016 har vært: Foredragsbase/markvandring, høstvetekonkurransse med avslutningsarrangementet kornets festkveld, kornskolen, fagmøter/ fagdager, fagtur til Finland og kurs på Landbrukshelga. For mer utfyllende informasjon viser vi til kornprogrammets årsrapport. Kornprogrammet vil gå ut 2018, og vi oppfordrer lokallaga til å ta initiativ til aktivitet.

**Medlem
Norges Bondelag**

- Bankkort uten årsgebyr
- Unikt rådgivningsmiljø
- Gunstig rente

Gode medlemsfordeler gjennom Norges Bondelag

Alle som er medlem av Norges Bondelag kan bli kunde i Landkreditt bank og dra nytte av avtalen mellom oss og Norges Bondelag. Vi har et stort rådgivningsmiljø som kan gi deg råd tilpasset dine behov innenfor landbruk, dagligbank, lån, sparing og pensjon.

Les mer på Landkredittbank.no/nb eller snakk med oss på 815 52 245.

Landkreditt Bank
Sunt bankvett

KLIMASMART LANDBRUK

Prosjektet *Klimasmart Landbruk* som ble ledet av Charlotte Forsberg, Østfold Fylkeskommune, ble avsluttet i juni 2016. Det ble arrangert en avslutningskonferanse på Hafslund om landbruk og klima. Thomas Cottis (høyskolelektor og bonde), Reidun Gangstø Skaland (forsker ved Meteorologisk institutt) og Bjørn Gimming (1. nestleder Norges Bondelag) var noen av de som bidro på konferansen. Prosjektet har i prosjektperioden blant annet arrangert en del kurs i energieffektiv traktorkjøring. Følgende har bidratt i prosjektet: Østfold Fylkeskommune, Fylkesmannen i Østfold, Norsk Landbruksrådgiving og Østfold Bondelag.

INN PÅ TUNET

Østfold Bondelag søkte Fylkesmannen i Østfold om midler til å gjennomføre en serie fagkvelder for etablerte IPT bønder i 2016. Vi fikk aksept for og økonomisk bidrag til å gjennomføre to av tre planlagte møter:

- Første møte ble avholdt i Hobøl, på Geiteberg Kulturbruk, 19. oktober 2016. Tema for kvelden var «Hvordan selge seg inn hos kjøper av IPT-tjenester?». Innledere var Ragnhild S. Johannessen (Næringshagen Østfold), Andreas Kind og Ole Jørgen Hurum (Faldalen Virksomhetscenter) og Ellen Ødegård (IPT Akershus SA). 15 deltakere bidro til at kvelden ble interessant og givende!
- Andre møte ble avholdt i Vestby, på Lesteberg gård, 2. november 2016. Tema for kvelden var «Integrering – hvilke muligheter finnes og hvilke krav stilles?». Innledere var Arne Adolfsen (IMDI), Ingrid Lekve og Jon Karlsen (IPT-bønder på Mattisrud i Hedmark) og Bjørg Tveit Strøm (IPT-bonde på Lesteberg). 23 deltakere bidro til at kvelden ble en suksess!

Ved å avholde fagmøter for IPT-bønder, ønsker Østfold Bondelag å bidra til at IPT-bønder får faglig oppfølging og kompetanseheving, gjennom å skape attraktive og interessante møteplasser.

LANDBRUKSHELGA 2016

Landbrukshelga 2016 ble arrangert 6. til 7. februar på Fredriksten Hotell i Halden. Her ble det avholdt syv ulike kurs, og Østfold Bondelag var kursarrangør for to av dem; Unge Bønder- og Eiendomsoverdragelseskurs. Førstnevnte var det 23 deltakere på, mens det på eiendomsoverdragelseskurset var over 50 deltakere. Unge Bønder-kurset er beskrevet tidligere i årsmeldingen. Kort oppsummert om eiendomsoverdragelseskurset: Innledere var ekteparet Mariann Andersen og Ole Chr. Hallesby. Velkjente foredragsholdere på dette temaet, og de loset forsamlingen gjennom et innholdsrikt kursprogram over to dager. Det var oppfordret til i forkant av kurset, at begge generasjoner på gården deltok på kurset, og dette var det mange som tok til etterretning. Bra oppslutning, god stemning og mange fornøyde kursdeltakere i etterkant sier noe om behovet for slike kurs og at det er viktig for Bondelaget og ha fokus på rekruttering og gode eiendomsoverdragelseskurs.

Deltagere på Unge Bønder-kurs i aktivitet.

MARKENS GRØDE

Landbruksseminaret «Det Grønne Skiftet» ble arrangert på Markens Grøde i Rakkestad tidlig fredag ettermiddag 12. august som et samarbeid mellom Markens Grøde og Østfold Bondelag. Det var nærmere 70 deltagere på det meste. Temaene som ble berørt var bl.a. biogass til landbruksmaskiner, el-drevne traktorer, solenergi, massivtre, biogassproduksjon basert på matavfall og husdyrgjødsel, samt hvordan vi kan lykkes med økt verdiskapning i landbruket og samtidig redusere klimaavtrykket. Seminaret ble avsluttet med et innlegg påfulgt av en offisiell åpning av messen ved Landbruks- og matminister Jon Georg Dale. Østfold Bondelag planla også en samling for unge bønder og ungdomspolitikere i forkant av dette fagseminaret. Samlingen var, i likhet med seminaret, rettet mot det grønne skiftet og hadde til hensikt å samle ungdomspolitikere og unge landbruksinteresserte til debatt om tematikken. Dessverre viste det seg at tidspunktet passet dårlig for mange, og vi så oss nødt til å avlyse denne samlingen.

Landbruksminister Dale klar for å prøvekjøre tresker i Rakkestad. Til venstre: Hans Kristian Granaas.

Landbruksministeren åpnet Markens Grøde-messen.

Agrotekniker En praktisk, høyere utdanning

I samarbeid med Fagskolen Innlandet har vi fagskoletilbud innen:

- Planteproduksjon og driftsledelse, studiested Hvam
- Natur- og kulturbasert entreprenørskap, studiested Hvam og Mære
- Økologisk landbruk, studiested Hvam og Sogn Jord- og Hagebruksskule (med forbehold om godkjenning).
- Grovfôrbasert husdyrhold, studiested Storsteigen

Det kreves ikke studiekompetanse, men fullført naturbruk eller annen relevant utdanning fra vgs i kombinasjon med relevant praksis. Se skolenes nettsider for mer informasjon.

Søknadsfrist 15. april : <http://www.vigo.no>

TILDELING AV PRISER OG UTMERKELSER

ÅRETS LOKALLAG

På årsmøtet i Østfold Bondelag i mars 2016, fikk Sarpsborg Bondelag prisen for Årets lokallag 2015. Prisen ble delt ut av fylkesleder Martha Mjølnerød. Prisen var på kr. 5.000. Lokallaget fikk også diplom, blomster og bordflagg. Leder i Sarpsborg Bondelag, Ole Kristian Bergerud, mottok prisen på lokallagets vegne. Sarpsborg Bondelag fikk utmerkelsen bl.a. fordi de har gjennom mange år vært en aktiv bidragsyter under Åpen gård på Kalnes videregående skole. Lokallaget var i mars 2016 det største i Østfold Bondelag, med sine nærmere 500 medlemmer. Sarpsborg Bondelag er dyktig på å fronte saker som gjelder egen næring, de kommer på i media, de arbeider konstruktivt og målrettet med sine saker. De markerte seg spesielt godt under fjorårets aksjon i Bondelaget med flere publikumsvennlige arrangementer gjennom «aksjonsuka». Det hele toppet seg med deltakelse under fotballkampen mellom Sarpsborg o8 og Vålerenga.

INNSATSPRISEN

Innsatsprisen i Østfold Bondelag for 2015 gikk til Anne Enger, tidligere fylkesmann i Østfold og stortingspolitiker for Senterpartiet. Enger var forhindret fra å møte på årsmøtet i mars. Hun fikk derfor prisen overrakt av fylkesleder Martha Mjølnerød under samlingen for lokale tillitsvalgte i Råde i september. Prisen besto av et diplom, blomster og et bilde med motiv av en kalv. Enger fikk prisen for sitt mangeårige engasjement for jordvernet i Østfold, samt for sin innsats for å ivareta landbrukets interesser innenfor embetsverket. Enger har vist gjennom mange år at hun evner å se de store linjene, ha fokus på viktige landbruksrelaterte saker i samfunnet og hun har, gjennom sitt virke, grepet muligheten til å fremsnakke norsk matproduksjon i ulike kanaler.

Anne Enger vant Innsatsprisen. Her med fylkesleder Martha Mjølnerød.

BU-PRISEN I ØSTFOLD

Innovasjon Norge deler hvert år ut Bedriftsutviklingsprisen i landbruket. Prisen går til personer eller virksomheter som har sin basis i landbrukets og bygdenes ressurser. I 2016 fikk Dyre gård BU-prisen under Nyskappingskonferansen på Støtvig hotell. En enstemmig jury var ikke i tvil; Dyre gårds markedsrettede, bærekraftige, innovative og inkluderende satsing på økologisk epleproduksjon fortjente bedriftsutviklingsprisen for 2016. Ekteparet Anne-Lene og Hans Olav Bjerketvedt har slått seg opp med det sterke merkenavnet Dyre Gård, med utgangspunkt i hjemgården med samme navn. Gården ligger i et område med lang jordbrukshistorie og driften er i dag økologisk epleproduksjon. De startet med pressing av økologiske epler av sortene Rød Aroma og Discovery høsten 2013 og i dag er eplejuice med fruktkjøtt hovedproduktet. I tillegg produseres eplesnacks og eplemost. I juryens begrunnelse står det blant annet: *Vinneren utnytter sin markedsnærhet og har siden oppstart hatt en meget sterk omsetningsvekst, de utvikler stadig nye produkter og oppnår gode økonomiske resultater.* Totalt sysselsetter Dyre Gård 17 personer, deriblant en del lokale ungdommer.

FAKTATALL – MEDLEMMER OG LOKALLAG

Lokallag	Lokallagsledere og/eller kontaktpersoner (høst '15 - høst '16)	Ant.31.12.15	Ant.31.12.16
Idd	Jon Thorleif Buer, Halden	153	151
Berg	Kjell Einar Huseby, Halden	279	297
Jeløy	Karl Reier, Moss	35	36
Sarpsborg	Ole Kristian Bergerud, Sarpsborg	494	491
Borge	Jens Martin Stenrød, Torp	110	110
Glemmen	Simen Veum, Fredrikstad	42	43
Kråkerøy	Lars Håkon Wengersberg, Kråkerøy	31	34
Onsøy	Ole Jørgen Forsetlund, Gressvik	198	211
Rolvsøy	Torkil Holme, Rolvsøy	72	76
Torsnes	Gustav Thorsø Mohr, Gml. Fredrikstad	96	102
Hvaler	Erik Ragnarsønn Lie, Vesterøy	41	43
Aremark	Anne Grete Stabekk, Aremark	106	102
Marker	Ole Petter Aarnæs, Ørje	231	234
Rømskog	Kristian Myrvold, Rømskog	32	33
Trøgstad	Emil Kvernenes, Trøgstad	295	287
Spydeberg	Anne G. Kraggerud, Spydeberg	223	221
Askim	Sverre Magnus Huse, Askim	149	146
Eidsberg	Erlend Skårer, Hærland	489	543
Skiptvet	Per Kristian Solberg, Skiptvet	207	201
Rakkestad	Hans Oskar Gudim, Rakkestad	406	591*
Degernes	Hans Fredrik Orud, Degernes	156	591*
Råde	Liss Cathrine Holme Stokker, Råde	270	273
Rygge	Finn-Erling Kristoffersen, Rygge	236	238
Våler & Svinndal	Else Marie Villadsen, Våler	171	180
Hobøl	Knut Anders Solberg, Hobøl	156	162
Dir. medlem ØB		7	7
SUM		4 685	4 812

* Rakkestad Bondelag og Degernes Bondelag fusjonerte 24. oktober 2016

FAKTATALL OM MEDLEMMENE I ØSTFOLD BONDELAG

Østfold Bondelag hadde per 31. desember 2016 et medlemstall på 4 812. Samme tidspunkt ett år tidligere var det 4 685 medlemmer i Østfold Bondelag. Netto oppgang er på 135 medlemmer. Registrerte innmeldinger siste år: 308 nye medlemmer. Statistikken viser totalt utmeldte i 2016: 173 medlemmer. Fylkeslaget har 24 lokallag pr 31.12.16. I løpet av meldingsåret har to lokallag slått seg sammen: Rakkestad Bondelag og Degernes Bondelag fusjonerte 24. oktober 2016 og det nye lokallaget heter Rakkestad og Degernes Bondelag, og teller ved årsskiftet hele 591 medlemmer, og er dermed det største lokallaget i Norges Bondelag. 16 av lokallagene hadde positiv medlemsutvikling i 2016.

STYRET, UTSENDINGER OG REPRESENTASJONER

VALGT PÅ ÅRSMØTET 2016:

Styret:

Martha Irene Mjølnerød, Spydeberg (leder)

Svend Arild Uvaag, Eidsberg (nestleder)

Berit Ullestad, Rygge

Ole Kristian Bergerud, Sarpsborg

Tor Jacob Solberg, Skiptvet

1. vara: Jon Stumberg, Idd

2. vara: Lars Holene, Askim

3. vara: Ida Marie Ruud Stemmedalen, Eidsberg

Utsendinger til Norges Bondelags årsmøter i 2016 og 2017:

Gustav Thorsø Mohr, Torsnes

Ole Kristian Bergerud, Sarpsborg

Svend Arild Uvaag, Eidsberg

Anne Glesaaen Kraggerud, Spydeberg

(Utsendinger – på valg i 2017):

Jon Stumberg, Idd

Berit Ullestad, Rygge

Tor Jacob Solberg, Skiptvet

Lars Holene, Askim

Vararepres. til Norges Bondelags årsmøte 2016:

1. Tove Borud, Sarpsborg

2. Anne Grete Stabekk, Aremark

3. Hans Oskar Gudim, Rakkestad

4. Svein Iver Gjølby, Degernes

5. Kjell Einar Huseby, Berg

6. Ida Marie Ruud Stemmedalen, Eidsberg

7. Arnt Johannes Hermansen, Råde

8. Else Marie Villadsen, Våler og Svinndal

9. Ole Martin Hvidsten, Sarpsborg

10. Mina Mjærum Johansen, Østfold Bondelag

Utsendinger til ØBK's årsmøte 2017:

Tor Jacob Solberg, Skiptvet

Vara: Lars Holene, Askim

Ole Kristian Bergerud, Sarpsborg

Vara: lokallagsleder på årsmøtestedet

Utsendinger til ØBU's årsmøte 2017:

Svend Arild Uvaag, Eidsberg

Vara: lokallagsleder på årsmøtestedet

Berit Ullestad, Rygge

Vara: Jon Stumberg, Idd.

Valgnemnd for 2017:

Kay Armand Ellefsæter, Våler og Svinndal (leder)

Ellen Skauen Ruud, Onsøy (nestleder)

Arthur Knutsen, Rakkestad

Edvard Tunby, Spydeberg

Anne Grete Stabekk, Aremark

Møteleder årsmøte Østfold Bondelag 2017:

Annette Raakil, Borge

Vara representant: Ole Johan Borge, Onsøy

OPPNEVNINGER AV STYRET I ARBEIDSÅRET

Felles korn- og miljøutvalg med Akershus:

Svend Arild Uvaag, Eidsberg
Ole Magnus Lillestrand, Askim
Inger Nina Foss, Skiptvet
Jon Stumberg, Idd (vara)

Felles grøntutvalg med Akerhus:

Berit Ullestad, Rygge (leder)
Roy Hasle, Rygge (til aug. 2016)
Stina Aarsland, Eidsberg
Sveinung Grimsby, Hobøl

Arbeidsutvalget i Østfold Bondelag:

Martha Irene Mjølnerød
Svend Arild Uvaag

Repr. i Østfold Bygdekvinnelags styre:

Jon Stumberg
Vara: Lars Holene, Askim

Repr. i Østfold Bygdeungdomslags styre:

Tor Jacob Solberg
Vara: Lars Holene, Askim

Vara for nestleder til rep.skap i Norges

Bondelag:
Berit Ullestad

ØBs repr. i Utmarksavdelingens styre:

Svend Arild Uvaag (leder)
Vara: Martha Mjølnerød

Repr. til Østfold Landbruksselskaps styre:

Martha Mjølnerød (leder)

Repr. til rep.skap i Østfold Landbruksselskap:

Martha Mjølnerød

Partnerskapet (Fylkeskommunen,
Fylkesmannens Landbruksavd., Innovasjons
Norge, Viken, Glommen m.fl):
Martha Mjølnerød og Mina Mjærum Johansen
(vara: Svend Arild Uvaag og Camilla Grefslie)

Jury for BU-prisen:

Martha Mjølnerød

Partnerskapet Næringsriket Østfold
(Fylkeskommunen):

Martha Mjølnerød (vara: Svend Arild Uvaag
og Mina Mjærum Johansen)

Vanndirektivarbeidet i Østfold:

Morsa prosjektet
Vannområdeutvalget for Morsa: Martha
Mjølnerød, med lokallagsleder i området som
vara. Landbruksgruppa: Knut Erik Hersleth.

Vannområde Haldenvassdraget:

Vannområdeutvalget for Haldenvassdraget:
Styringsgruppa: Sigurd Enger, Akershus
Landbruksgruppa: Ole Petter Aarnæs (ØB) og
Ingrid Strømstad (AB)
Referansegruppa: Martha Mjølnerød (vara:
Jon Stumberg)

Vannområde Glomma sør for Øyeren:

Referansegruppe: Martha Mjølnerød (vara:
Lars Holene)
Faggruppe landbruk: Ole Kristian Bergerud
(vara: Lars Holene)
Faggruppe vannkvalitet og vassdragsbruk:
Ole Kristian Bergerud (vara: Lars Holene)

Vannområde Øyeren:

Faggruppe landbruk: Ole Kristian Bergerud og
Anders Klaseie (AB) (vara: Svend Arild Uvaag)

Enningdalselva:

Jon Stumberg (vara: Ole Kristian Bergerud)

Regionalt miljøprogram (RMP):

Styringsgruppa: Martha Mjølnerød
Arbeidsgruppe for revisjon av RMP: Svend
Arild Uvaag og Mina Mjærum Johansen (vara:
Martha Mjølnerød og Camilla Grefslie)
Brukergruppe for revisjon av RMP: Inger Nina
Foss, Ole Petter Aarnæs, Else Villadsen og
Lars Håkon Wennersberg.

Østfold Reiselivsforum:

Martha Mjølnerød og Camilla Grefslie
Vara: Ida Marie Ruud Stemmedalen

Fylkesmannens beredskapsgruppe:
Tor Jacob Solberg

Samarbeidsrådet Øst:
Martha Mjølnerød, Svend Arild Uvaag og Mina
Mjærum Johansen

Innovasjon Norge, region; viken Øst (avviklet fra
01.08.2016):
Stina Mehus, Frogn (AB)

Prosjekt Klimasmart landbruk (avviklet juli 2016):
Tor Jacob Solberg og Camilla Grefslis (prosj.gr)
Mina Mjærum Johansen (styringsgr)

Grønn forskning Oslofjorden:
Berit Ullestad
Vara: Martha Mjølnerød

Representant til 4H Østfold 2016:
Jon Stumberg

Nei til EU i Østfold – kontaktperson:
Ole Kristian Bergerud

Representant til HV. Distriksråd:
Tor Jacob Solberg
Vara: Martha Mjølnerød

Kontakt med Gjensidige:
Martha Mjølnerød, Mina Mjærum Johansen og
Anne Guro Syversen.

Regional Matkultur Oslofjord:
Camilla Grefslis

Regionsstyret i SNS Akershus/Oslo/Østfold:
Anne Guro Syversen (gikk av sept. 2016)

Repr. til rep.skap i Glommen Skog/Havass:
Jon Stumberg (vara: Tor Jacob Solberg)

Repr. til årsmøte i Viken Skog SA:
Tor Jacob Solberg (vara: Jon Stumberg)

Valgkomiteen i Norges Bondelag:
Elisabeth Irgens Hokstad, Vestfold (leder)
Svein Stubberud, Akershus

Styrets ansvar i Østfold Bondelags prosjekter:
Kornprogrammet – Svend Arild Uvaag og Martha
Mjølnerød

Unge Bønder – Tor Jacob Solberg
Reiselivsprosjektet – Martha Mjølnerød
Klimasmart Landbruk – Tor Jacob Solberg
Filmprosjektet – Tor Jacob Solberg og Berit
Ullestad

Revisjon av verdiskapningsrapporten – Martha
Mjølnerød

Fylkesstyrets fordeling av regioner/lokallag:
Berg, Idd, Aremark – Ole Kristian Bergerud
Hvaler, Kråkerøy, Onsøy, Glemmen, Rolvsøy,
Torsnes, Borge – Tor Jacob Solberg
Råde, Rygge, Jeløy, Våler og Svinndal – Berit
Ullestad
Sarpsborg, Rakkestad og Degernes – Jon
Stumberg
Hobøl, Spydeberg, Askim, Skiptvet – Lars
Holene/Martha Mjølnerød
Trøgstad, Eidsberg, Marker, Rømskog – Svend
Arild Uvaag.

Svend Arild Uvaag, nestleder i Østfold Bondelag, promoterer her kampanjen «Her vokser det brød» i september sammen med Leif Trosterud (regionleder korn hos Felleskjøpet) og Torunn Nordbø (daglig leder ved Opplysningskontoret for brød og korn).

FYLKESKONTORET

Postadresse og besøksadresse til 18/4-16:

Morstongveien 29, 1859 Slitu

Telefon: 69 89 81 50.

E-post: ostfold@bondelaget.no

Postadresse og besøksadresse etter 18/4-16:

Løkenveien 4, 1811 Askim.

Telefon: 69 89 81 50

E-post: ostfold@bondelaget.no

Fylkeskontoret fungerer som sekretariat for Østfold Bondelag, Østfold Bygdekvinnelag, Østfold Bygdeungdomslag og lokalutvalgene i Studieforbundet Næring og Samfunn (SNS). Fylkeskontoret har i meldingsåret 2016 hatt følgende ansatte/leietagere med tilhørende arbeidsoppgaver:

Mina Mjærum Johansen

Organisasjonssjef 100 % stilling, ansvar for styresaker og daglig ledelse av kontoret.

mina.mjarum.johansen@bondelaget.no

Camilla Grefslie

Rådgiver i 100 % stilling, fagansvarlig miljø, organisasjon, saksbehandling, utadrettet virksomhet, HMS, sekretær for Østfold Landbrukssekskap. camilla.grefslie@bondelaget.no

Anne Guro Syversen

Førstekonsulent i 80 % stilling, medlemsregister, regnskapslag, utadrettet virksomhet, kontaktperson for ØBU, saksbehandling, sentralbord. anne.guro.syversen@bondelaget.no

Lisbeth Svendsby

Lokalutvalgssekretær for SNS (Studieforbundet Næring og Samfunn). Fast kontordag hver onsdag. Ansvarlig for kursvirksomheten i den ytre delen av fylket, kontaktledd ut mot studielederne i lokallagene. lisbeth.svendsby@bsfstudie.no

Turid Eibakk

Lokalutvalgssekretær for SNS (Studieforbundet Næring og Samfunn). Fast kontordag hver onsdag. Ansvarlig for kursvirksomheten i den indre delen av fylket, kontaktledd ut mot studielederne i lokallaga. turid.eibakk@bsfstudie.no

Lisbeth Svendsby

Sekretær for Østfold Bygdekvinnelag, kontordag hver tirsdag. Ansatt på timesbasis.

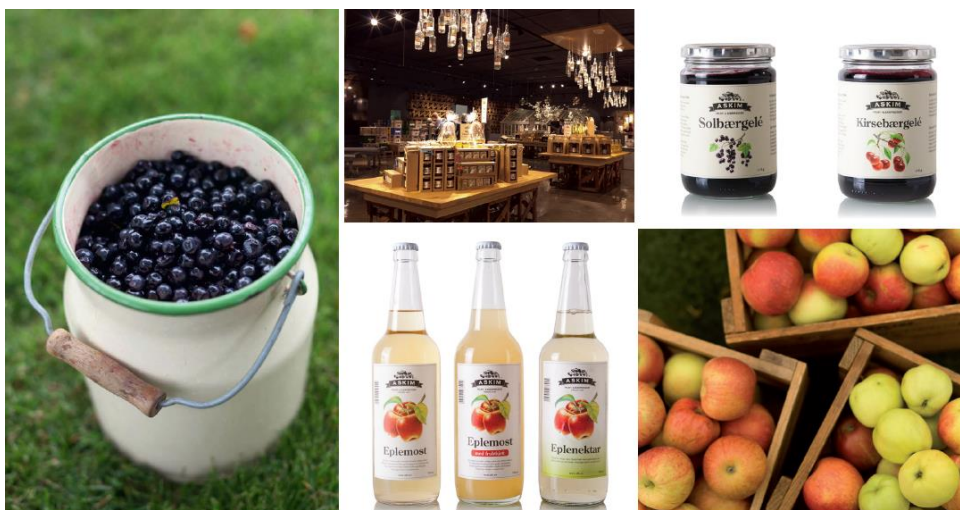
ostfold.nbk@bygdekvinnelaget.no

Ida Marie Strekerud

Prosjektleder for Landbrukshelga 2016. Hyret inn av Østfold Landbrukssekskap på timesbasis for holde i ansvaret med planlegging og gjennomføring av Landbrukshelga 2016 i Halden. Også benyttet av Østfold Bondelag i forhold til politikerkontakt og unge bønder-satsning.

ida_strekerud@hotmail.com

Fra hage til flaske

Askim Frukt- og Bærpresseri har lange tradisjoner for leiepressing for privat- personer og hageeiere som leverer frukt og bær til oss og kjøper igjen safter, geleer, cider og vinsaft.

Vi følger hagens sesonger, og i juni mottar vi rabarbra og lager frisk sommersaft! I august starter bærseongen, og vi tar imot rips, solbær, bringebær og blåbær. I epleseongen tar vi imot epler, og presser og tapper våre populære epleprodukter. Mottak av epler til pressing skjer flere steder på Østlandet i sesongen. Følg med på www.afb.no for informasjon om mottakssteder og salgssteder om høsten.

I vår flotte butikk i Askim selger vi våre produkter, også uten innlevering av frukt og bær, og har åpent hele året. Vi serverer smaksprøver! I museet kan du vandre gjennom vår historie, lære om frukt- og bærpressing og lese mer om råvarene. Velkommen til oss for en hyggelig handel!

ÅPNINGSTIDER UTENOM SESONG:

Mandag-fredag: 09.00 -17.00

Lørdag: 10.00 -15.00

Se www.afb.no for åpningstider i perioden 1.7. – 31.12.

Tlf: 69 81 98 00 - Osloveien 93, 1815 Askim
www.afb.no - Vi er på Facebook!

Design: Dalsgjen designbyrå

REGNSKAP 2016

Østfold Bondelag

Årsregnskap 2016

	Regnskap 2016	Budsjett 2016	Regnskap 2015
Salgsinntekter			
Salgsinntekter avg pliktig (1)	41 283	-	-
Annonser	26 000	25 000	30 000
Kursavgifter	15 810	28 000	30 500
Andre inntekter (2)	106 801	15 000	27 106
Sum Salgsinntekter	189 894	68 000	87 606
Andre inntekter			
Offentlige tilskudd prosjekter (3)	255 000	215 000	166 600
Årsperiodisering prosjektmidler (4)	-140 488	-	47 239
Refusjoner tilskudd (5)	240 460	135 000	150 836
Rammetilskudd fra NB	600 000	600 000	588 000
Fylkesleder fra NB	265 000	265 000	260 000
Opplæring tillitsvalgte fra NB	95 000	95 000	93 000
Aktive lokallagsmidler fra NB	208 476	200 000	204 139
Andre inntekter fra NB (vervemidler) (5)	72 000	100 000	33 000
Sum andre inntekter	1 595 448	1 610 000	1 542 814
SUM DRIFTSINNEKTER	1 785 342	1 678 000	1 630 420

Lønnskostnader			
Telefongodtgj. tillitsv.	27 000	27 000	27 000
Lønnskostnader prosjekt	-37 500	-	-11 410
Møtegodtgjørelse inkl arbg.avg. (6)	660 254	615 000	712 363
Fast godtgj.honorar fylkesleder	115 000	110 000	120 000
Godtgjørelse til nestleder, inkl. arb.giv.avgift	12 551	12 550	
Kurs, seminar, deltakelse og innledere (7)	-	45 000	-
Andre personalkostnader	-	-	-
Sum Lønnskostnader	777 305	809 550	847 953
Driftskostnader			
Leie transportmidler, budtjeneste og lydanlegg	-	15 000	14 903
Konsulentonorar, gjelder prosjekter	64 166	-	32 000
Prosjektkostn; arr. og innledere på kurs	148 124	280 000	44 067
Kontorhold, trykkekostnader m.m.	4 575	23 000	5 210
Bilgodtgjørelse oppg.pliktig	92 232	90 000	98 312
Tog, taxi, fly med videre	27 168	18 000	16 701
Møtekostnader, inkl. prosjekter	301 913	300 000	311 894
Deltakeravgifter møter og kurs (7)	26 923	-	19 960
Utlegg styremedlemmer	-	-	807
Markedsmateriell (1)	55 842	20 000	-
Aktive lokallagsmidler	124 656	135 000	104 908
Vervepremier verveaksjon 2016	30 000	30 000	
Støtte til diverse organisasjoner, gaver (8)	30 444	26 000	32 928
Andre kostnader	-	-	-
Sum Driftskostnader	906 043	937 000	681 690
SUM KOSTNADER	1 683 348	1 746 550	1 529 643

Driftsresultat	101 994	-68 550	100 776
Renteinntekter	15 991	15 000	4 352
ÅRSRESULTAT 2016	117 985	-53 550	105 128

Noter til regnskapet 2016

1) Viderefakturering av profileringsartikler til lokallaga (rollups, strandflagg, banner etc.).
Utgiften er ført på posten markedsmateriell.

2) Deltakeravgifter for bl.a. eierskiftekurs og lokallagsledermøtet

3) Offentlige tilskudd

RK (Rekrutterings- og kompetansemidler) Østfold Fylkeskommune: Unge Bønder og revisjon av verdiskapingsrapport	110 000
Fylkesmannens landbruksavdeling: IPT-møter, dreneringsmøter og film om Østfoldlandbruket	145 000
Sum	255 000

4) Overførte midler fra 2016 til 2017 for prosjektene unge bønder, verdiskapingsrapport og film om Østfoldlandbruket

5) Tilskudd fra andre

Fra Samarbeidsrådet Øst for Åpen gård, Unge Bønder-satsing, politikerkontakt	110 000
Fra Norges Bondelag, for Unge Bønder samling og verving	72 000
Fra Østfold Landbrukselskap til film om Østfoldlandbruket	30 000
Fra Østfoldkorn AS til film om Østfoldlandbruket	20 000
Fra Borregaard til film om Østfoldlandbruket	10 000
Fra Viken skog / Hessa skogeierlag til revisjon av verdiskapingsrapport	10 000
Kronerulling fra lokallaga for musikkvideoen "Agronomisk"	60 460
Sum	312 460

6) I potten møtegodtgjørelse ligger møtegodtgjørelse til fylkesstyret, valgkomiteen, utvalgene våre og for eksempel deltagelse i ulike grupper i forhold til Vanddirektivet.

7) Disse må sees i sammenheng, da kostnadene rundt deltakelse på kurs og seminarer er ført under andre utgifter, mens de er budsjettert under lønnskostnader. Styret har i 2015 tatt hensyn til at det var budsjettert med et betydelig underskudd, og har derfor ikke deltatt på kurs med høye deltakeravgifter.

8) Gaver til innledere, jublanter, ved avtakking og Malawi. Blomster i gleder og sorg. Medlemskontingenter, annonse i forsøksringen m.v.

Lønn til ansatte, husleie og andre kontorkostnader ligger innunder Bondelagets Servicekontor og fremkommer ikke her.

Balanse Østfold Bondelag per 31.12.2016

EIENDELER	31.12.2016	31.12.2015
Fordring prosjekt	-	102 600
Bankinnskudd - bokfond	136 695	134 941
Bankinnskudd (LKB)/fordring H5, Oslo	1 438 105	1 114 533
Sum Eiendeler	1 574 800	1 352 074

GJELD OG EGENKAPITAL	31.12.2016	31.12.2015
Egenkapital 01.01	1 179 633	1 074 505
Årets resultat	117 985	105 128
Sum Egenkapital pr 31.12.	1 297 618	1 179 633
Avsetning fra salg av gårdsbøker	136 695	134 941
Periodisering	140 487	37 500
Sum avsetninger	277 182	172 441
Sum Gjeld og Egenkapital	1 574 800	1 352 074

Borge, 26. januar 2017

Martha Mjølnerød

Svend Arild Uvaag

Berit Ullestad

Tor Jacob Solberg

Ole Kristian Bergerud

Jon Stumberg

Marit Gorseth

Andreas Næss

Mina Mjærum Johansen

NOTATER

NOTATER

69 89 81 50
ostfold@bondelaget.no

Østfold Bondelag
Løkenveien 4
1811 Askim

ØSTFOLD BONDELAG

